

Sovellukset → /asenna/ Näköislehti → /nakoislehti/

Tilaa → /tilaa/

Luitko jo tämän: Jämsäläinen Noel Koskinen, 22, selvisi ahdistuksesta ja löysi itsensä – hän on mies, vaikka väestörekisteri muuta väittää → <https://www.ksml.fi/paikalliset/5651368>

Paljonko pörssisähkö maksaa tänään? Katso päivittyvästä jutusta hinnat tunti tunnilta → <https://www.ksml.fi/uutissuomalainen/5476217>

[Etusivu → / /](#) [Uutissuomalainen → <https://www.ksml.fi/uutissuomalainen/>](#)

Vartijakouluttajien voimankäyttöopetuksesta vastaava ylikonstaapeli: Äkkikuoleman riskin suuruus vatsallaan hallinnassa oli yllätys

Vartijoiden voimankäyttö nousi keskusteluun viime viikonloppuna, kun 35-vuotias nainen kuoli kauppakeskus Isossa Omenassa Espoossa voimankäyttötilanteen yhteydessä. Paikalle oli viety kukkia ja kynttilöitä 10. tammikuuta 2023. HEIKKI SAUKKOMAA / LEHTIKUVA

Vartijoiden voimankäyttökouluttajia opettavassa Poliisiammattikorkeakoulussa Tampereella ei ole oltu tietoisia siitä, että ihmisen vatsallaan hallinnassa voisi olla niin suuri äkkikuoleman riski kuin viime päivinä on kerrottu.

Poliisiammattikorkeakoulu (Polamk) kouluttaa kaikki yksityisen turvallisuusalan voimankäyttökouluttajat. Vatsallaan hallintaa opetetaan yhtenä voimankäytön tekniikoista.

Oikeuspsykiatri Kari Ojala herätti keskustelun asiasta tällä viikolla kerrottuaan Lääkärilehdessä → <https://www.laakarilehti.fi/terveydenhuolto/painmakuulle-rajoittamiseen-liittyy-akkikuoleman-riski/>, että Niuvanniemen sairaalassa on luovuttu päinmakuulle rajoittamisesta jo vuonna 2012, koska siihen liittyy äkkikuoleman riski sydämen rytmihäiriön tai sydänpysähdyksen seurauksena.

Ylikonstaapeli Jani Niemi sanoo STT:lle, ettei hän ollut tietoinen äkkikuoleman riskin kasvamisesta tällaisessa tilanteessa ja että asia oli hänelle yllätys. Niemi vastaa yksityisen turva-alan kouluttajien voimankäyttökoulutuksen järjestämisestä Polamkissa.

– Kyllä tämä siinä mielessä oli yllätys, että en itse ollut kuullut jonkun voivan noin vahvasti sanoa (asiasta). Tietysti kun lääkäri on oman alansa ammattilainen, hän pystyy siitä lausumaan, että verenkierron kautta sydämen pumppausvoima saattaa siinä häiriintyä tai heikentyä. En itse ole ollut tietoinen siitä, että äkkikuoleman riski niin sanotusti kasvaa tuollaisessa tilanteessa, Niemi sanoi torstaina.

Kiinni otetun tilaa pitäisi seurata koko ajan

Niemen mukaan koulutuksessa kuitenkin korostetaan, että voimaa käyttävällä henkilöllä, kuten poliisilla tai vartijalla, on vastuu tarkkailla jatkuvasti voimankäytön kohteena olevan ihmisen tilaa.

– Tällaista niin sanottua äkkikuolemariskiä ei meillä ole korostettu, mutta kaikki mahdolliset terveydelliset riskit, mitkä liittyvät henkilön maahan vientiin sekä maassa hallintaan, on otettu huomioon. Kaikissa tekniikoissa voimankäytön käyttäjä vastaa voimankäytöstä ja hänen tulee arvioida jatkuvasti valitun voimakeinon vaikutuksia ja sen mahdollisia seurauksia. Seuraaminen on olennainen osa voimankäyttöä, Niemi sanoo.

viettiin makuulle vatsalleen. Voimankäyttötilanne kesti poliisin mukaan noin kymmenen minuuttia. Tällä hetkellä tiedossa on vain, että nainen ei kuollut tukehtumalla. Poliisi epäilee neljää turvallisuusalan työntekijää kuolemantuottamuksesta.

Palvelualojen ammattiliitto PAM toivoi perjantaina, että vartijoille ja järjestyksenvalvojille annettaisiin työrauha. PAMin mukaan vartijoihin liittyneestä julkisesta keskustelusta on seurannut ylilyöntejä ja turvallisuusalan työntekijät ovat kohdanneet epäasiallista käytöstä sekä saaneet tappouhkauksia.

"Mikään voimakeino ei ole riskitön"

Nykyisin Polamkissa opetettavat fyysisen voimankäytön tekniikat ovat olleet käytössä vuodesta 2017, kun

[laki → https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/137951/ON_Ahola.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/137951/ON_Ahola.pdf?sequence=1&isAllowed=y) yksityistä turvallisuuspalveluista muuttui.

Ylikonstaapeli Niemen mukaan tekniikoista on kentältä tullut vartijoilta ja poliiseilta "varsin hyvää palautetta".

– Tällaisia tapauksia ei ole aikaisemmin ollut. Mikä on johtanut tähän ainutkertaiseen valitettavaan tapaukseen, selviää sitten myöhemmin, Niemi sanoo.

Yksityisen turvallisuusalan voimankäyttötekniikat ovat hyvin samanlaisia poliisilla ja vartijoilla. Eroavaisuudet liittyvät Niemen mukaan toimintaympäristöön. Syy samankaltaisuuteen on valmistautuminen mahdolliseen suurempaan turvallisuustilanteeseen, jossa viranomaiset ja yksityistoimijat joutuisivat tekemään yhteistyötä.

– Kun fyysisen voimankäytön tekniikat ovat hyvin samansisältöisiä, tiedetään, mitä ollaan tekemässä, jos henkilön toisessa käsipuolella on poliisi ja toisessa vartija tai järjestyksenvalvoja, Niemi kertoo.

– Voimankäyttöön liittyy aina riskejä. Mikään valittu voimakeino ei ole riskitön. Aina voi sattua jotain, kun voimaa käytetään, hän muistuttaa.

Kursseille osallistunut: Polamkin kouluttajat "hyvin eritasoisia"

Pitkäaikainen voimankäytönkouluttaja kertoo STT:lle, että Polamkissa kouluttajat ovat olleet "hyvin eritasoisia". Kouluttaja kertoo asiasta nimettömänä, koska hänen työnantajansa on äskettäin kieltänyt kouluttajia puhumasta medialle.

kouluttajakoulutusta antamassa keikkakouluttajia eri poliisilaitoksilta ja osa heistä noudattaa toisinaan omaa linjaansa voimankäyttöön liittyen.

Kouluttajan mielestä alan koulutuksessa on siksi "paljonkin" uudistettavaa.

Myös toinen STT:n tavoittama kouluttaja sanoi yksityisen työnantajansa rajoittaneen kouluttajien puhumista median kanssa.

Nyt Polamkissa odotetaan valmistuvaksi sisäministeriön työryhmän selvitystä, joka määrittää, muutetaanko koulutuksen sisältöä jatkossa fyysisen voimankäytön osalta.

– On hyvä, että sisäministeriö on perustanut työryhmän tarkastelemaan tilannetta. Aika näyttää, täytyykö meidän uudistaa koulusta. Jos niin käy, niin alamme noudattamaan linjausta, Niemi sanoo.

Tulevalle lukukaudelle mahdolliset uudet ohjeet eivät vielä ehtisi: yksityisen turvallisuuden kouluttajakoulutukset ja kertauskoulutukset alkavat helmikuussa ja sisäministeri Krista Mikkonen (vihr.) on arvioinut STT:lle, että työryhmän selvitys valmistuu keväällä. Selvitys toimisi Mikkosen mukaan mahdollisten lakimuutosten pohjana.

"Stressitilanteessa ihmisen pitää saada hengittää vapaammin"

Pitkäaikainen turvallisuusalan kouluttaja Jari Stolt kertoo STT:lle, että hänen oppilaitoksessaan Luksiassa Lohjalla on vatsallaan makuuttamisen riskit otettu huomioon jo pidemmän aikaa.

Koulutettaville ohjeistetaan, että henkilö on käännettävä kylkiasentoon heti kun hän on rauhoittunut.

– Se on otettu meillä Luksiassa (käyttöön) noin vuosi sitten, heti kun asiasta tuli ulkomaisia tutkimuksia. Tuli silloin keskustelua siitä, että heti kun kiinni otettu on rauhoitettu, hänet käännetään kylkiasentoon. Hetkellisesti henkilö voidaan kyllä laskea vatsalleen, Stolt sanoo.

– Noin vuosi sitten tuli vastaan amerikkalaisten kuolinsyytutkijoiden tutkimus siitä, että kiinni otetun henkilön pitämiseen vatsallaan sisältyy korostunut riski kuolemasta. Me totesimme, että jos on edes pienikin riski siitä, on parempi välttää se, hän sanoo.

suuria mielenosoituksia ympäri maata. Kuolinsyytutkimus vahvisti Floydin tukehtuneen, kun poliisi painoi polvellaan maassa käsirautoissa olleen Floydin kaulaa lähes kymmenen minuuttia.

Stolt katsoo, että päinmakuu ei sinällään ole vaarallista, mutta stressitilanteessa ihmisen pitäisi hänestä saada hengitettyä vapaammin. Myös jonkin lääkeaineen käyttö voi kasvattaa tilanteeseen liittyviä riskejä. Näin käy etenkin silloin, jos ihmistä pidetään kovaa alustaa vasten vatsallaan ja selän päälle laitetaan painoa tai jos ihmisellä on paljon sisäelimiä painavaa vatsarasvaa.

"Pohdittiin, olisiko ollut mahdollista toimia toisin"

Aiemmista muutoksista huolimatta Iso Omenan kuolemantapaus sekä muu keskustelu vartijoiden voimatoimista ovat vaikuttaneet Stoltin opetussuunnitelmaan tällä viikolla.

– Kävimme uudestaan läpi heti maanantaina koulupäivän aluksi voimankäytön riskit ja vaarat sekä sen, mitä pitää huomioida. Kaulan sivulle tullut paine voi aiheuttaa heijasteisen sydänpysähdyksen, rintakehään tullut paine voi heikentää hengittämistä, selkärangan päälle tullut paine voi vaurioittaa selkärankaa ja vatsan alueen päälle tulevassa paineessa laskimoiden toiminta ja hengitystoiminnot voivat heiketä, hän kertoo.

– Oikeuslääketiede viime kädessä näkee, onko kiinnioton yhteydessä tullut painetta sellaiseen kohtaan, mihin ei olisi pitänyt. Sitähän ei videoissa ja kuvissa näy, hän sanoo.

Stolt sanoo painottavansa koulutuksessa, että aluksi pitää panostaa keskustelemiseen ongelmia aiheuttavan ihmisen kanssa ennen voimakeinoihin tarttumista. Seuraavaksi henkilö tulee yrittää saattaa ulos pitämällä hänestä kiinni. Jos henkilö vastustelee sitä, niin hänet voidaan siirtää fyysisesti ulos myös pystyasennossa.

Kiinniotto tapahtuu vasta, jos on selvää, että ulos saattaminen vaarantaa ihmisen tai saattajien turvallisuuden, Stolt sanoo.

– Pohdimme koulutettavien kanssa, olisiko (Isossa Omenassa) ollut mahdollisuus toimia toisin. Jälkikäteen on aina helppo arvioida vartijoiden päätöksiä, joita he tekevät kentällä sekunnin murto-osissa.

Ruotsissa makuulle viennistä varoitettiin jo vuosikymmen sitten

Ruotsin poliisikorkeakoulu julkaisi vuonna 2011 raportin, jossa käsiteltiin kiinniottotilanteissa tapahtuneita äkkikuolemia. Raportin mukaan kuolemantapauksiin johtaneissa tilanteissa on yleensä ollut yhtäläisyytenä kiihtyneessä tilassa olevan ihmisen käsiraudoittaminen ja asettaminen makuulle.

Myös rintakehään tai vatsaan kohdistuva paine on nostettu esiin esimerkkinä vakavaa hapenpuutetta aiheuttavasta tilanteesta.

Raportissa suositellaankin, että välttämättömänä rajoituskeinona käytettäessä makuulle pakottaminen on pidettävä kestoaltaan mahdollisimman lyhyenä.

Vankeinhoitokoordinaattori Jonas Lexell puolestaan [kertoi Sveriges Radiolle](https://sverigesradio.se/artikel/6304249) → <https://sverigesradio.se/artikel/6304249> vuonna 2015, että kaikki olkapäiden, selkärangan ja lantion alueelle kohdistuva painaminen on ehdottomasti kielletty. Lexell sanoi haastattelussa, että jo pienikin paine mainituilla alueilla estää hengittämistä.

--

Jutun otsikkoa on muutettu klo 17.04: Aiemmasta otsikosta sai virheellisen käsityksen, jonka mukaan ylikonstaapeli vastaisi vartijoiden kouluttamisesta. Hän kuitenkin vastaa vartijoiden kouluttajien kouluttamisesta, kuten myös jutussa on sanottu. Lisäksi termi "vatsallaan makuuttaminen" on jutussa muutettu muotoon "vatsallaan hallinnaksi".

Kommentoi 1

Jaa

Lue lisää aiheesta

Laki oikeus ja rikos → /aihe/Laki_oikeus_ja_rikos Espoo → </aihe/Espoo>

Terveystenhuollon toimintalaitokset → /aihe/Terveystenhuollon_toimintalaitokset Tampere → </aihe/Tampere>

Poliisi → </aihe/Poliisi>